

Aquesta reflexió se'm suscita quan, arrel de la publicació amb l'Alfons Martinell del llibre «L'animació de grups d'esplai i de vacances» — passats nou anys des del seu precedent més immediat —, s'observen algunes reaccions qualificables, amb respecte, de curioses.

En efecte, a la revista «Papers de Joventut» del novembre propassat apareixia una nota crítica signada per Joan Batlle en la que, a part les consideracions que solen ésser obligades i que — penso — tenien en general poca substància, es plantejava una qüestió particularment intrigant: què és allò més important, «fer de monitor» o «ésser monitor»? La reflexió va intrigarme en dos sentits:

- és que el subtítol d'un llibre té més importància que el contingut d'aquest?
- és que l'alternativa «fer de monitor» / «ésser monitor» té alguna rel·levància pràctica?

No crec que hagués tornat a pensar en la qüestió si no fos que, dos mesos més tard i a la mateixa revista, va aparèixer un nou article, ara amb el títol «SER MONITOR» i que començava dient: «nosaltres no volem fer de monitors» per acabar, quasi tan triomfant com el Barça, amb un condescendent «malgrat tot, benvinguts els que fan de monitors, si volen aprendre a ser-ne».

La reiteració en l'al·lusió a un subtítol i el to general de l'article, en el que sembla invocar-se una ortodòxia imprecisa, varen produir-me aquella sensació que tens instants abans de pensar «con el clero hemos topado».

Ignoro si es convoquen concilis del lleure i quins són els dogmes que poden establir-se a aquests concilis. Confesso, doncs, tres coses:

- en primer lloc, una certa ignorància del tema: potser sí que, abans d'haver gosat de posar algunes reflexions sobre el paper, hauria hagut de consultar algú més significat.

- en segon lloc, voldria ésser sincer, confesso que des d'ara hauré d'alimentar la sospita que hi ha alguna ortodòxia que no m'ha estat revelada,

- en tercer lloc, he de dir que estic sorprès: al llarg de bastants d'anys, i amb esforç, he anat aprenent algunes coses i encara no n'estic gaire segur; hi ha altres persones — n'ignore el nom perquè l'article és signat per una institució — que sembla que en saben moltes més i que se'n senten molt segures — remeto el lector a l'article citat —.

Quan la perplexitat deixa pas a la possibilitat d'anàlisi, se t'atina de procedir a una relectura del document, de desvetllar-ne el secret, d'esbrinar-ne les connotacions, d'intertar d'endevinar-ne el significat. Ja sé que és probable que torni a equivocar-me, però no puc resistir-me a la temptació de provar-ho.

He intentat d'anar citant en una columna — a mà esquerra a les pàgines que segueixen — els fragments que considero més rel·levants de l'article des del punt de mira de la pol·lèmica que em sembla desitjable i d'afegir en una segona columna — a mà dreta — el comentari, matís o reflexió que em sembla que pot convenir:

De sacraments i professions

Des de l'any 1975 — quan va aparèixer l'obra col·lectiva «Clubs d'esplai per a tothom», realitzada des de la plataforma del SCV de Barcelona — no havíem tingut cap altre llibre que assagés de plantejar-se la temàtica de l'educació en el lleure des d'una perspectiva pretesament pedagògica. Això, en un país que té una tradició i una realitat associativa intensa, com és el cas del nostre país, no deixa d'ésser sorprenent: sembla que hi ha una notable capacitat per a actuar — i per a fer-ho sovint a un nivell estimable — i sembla també que tenim una mica més de dificultat per a formular-se la pràctica en termes que permetin un debat constructiu.

<p>Cap metge diu «faig de metge», cap actor diu «faig d'actor»...</p> <p>«Fer de» implica quelcom de transitori. Es «fa de...» allò que hom no creu que duri gaire, o que es menysvalora, per això sovint s'anteposa un «ara».</p>	<p>Això pot ésser cert a Barcelona i rodalia. En d'altres comarques catalanes és una forma usual d'expressar el mateix.</p> <p>El que l'expressió «fer de» impliqui transitorietat és quelcom que a l'article s'afirma, però no es demostra.</p>
<p>¿O no hi ha diferència entre qui diu «faig de mestre» i qui diu «soc mestre»?</p>	<p>La diferència ha de saber trobar-se en el que la persona fa, no tant en la manera com diu el que fa.</p> <p>Si aquest és l'argument que estableix la transitorietat... quin argument tan tangencial!</p>
<p>De transitorietats, eventualitats, menysvaloracions, no en volem a la tasca educativa del temps lliure. Ja n'hem tingut prou.</p>	<p>Pot ser que els autors de l'article es pensin que són els únics que consideren que la transitorietat, l'eventualitat i la menysvaloració no són desitjables.</p> <p>Estic segur que no són els únics i, en aquest sentit, s'equivoquen.</p> <p>Pot ser que els agradi de pensar que són els únics. Llavors, és a ells a qui pertoca d'esbrinar perquè tenen aquesta necessitat.</p>
<p>Nosaltres volem «ser monitors».</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perquè ens creiem el que estem fent i ens hi identifiquem plenament. • Perquè la nostra feina transcendeix el que exclusivament seria l'exercici d'una habilitat o aptitud. • Perquè volem que aquesta tasca sigue socialment reconeguda i tan digna com qualsevol altra tasca educativa. <p>(el subratllat és meu).</p>	<p>Els autors de l'article insisteixen en l'essencialitat del «ser monitor».</p> <p>Però, curiosament, quan ho expliquen, ho fan en termes d'acció: «el que estem fent», «la nostra feina», «aquesta tasca».</p> <p>En aquest punt, l'argumentació esdevé confosa perquè, d'alguna manera, parteix necessàriament del «fer».</p> <p>Suposo que els autors volen posar l'èmfasi en la seva peculiar manera de fer, que hem de suposar que consideren millor o superior a la d'altres.</p>

<p>Nosaltres creiem en el que estem fent i ens hi sentim identificats.</p> <p>Formem part d'un Moviment. Ens motiven uns valors alternatius, un compromís personal i social entorn a l'anàlisi i model de Societat i de Persona que hem fet.</p>	<p>A part els autors de l'article, hi ha moltes altres persones que creuen el que estan fent, o són els únics?</p> <p>També hi ha moltes persones que són motivades per uns valors i que s'impliquen en un projecte.</p> <p>Que aquests valors i aquest projecte siguin «alternatius» —salvant la bellesa endèmica de l'expressió— és quelcom que hom no hauria de gosar afirmar sense fer l'esforç de demostrar-ho.</p>
<p>Creiem que la feina educativa en el temps lliure pot ser una eina de transformació de la realitat.</p> <p>Tot plegat, això, és molt seriós.</p>	<p>Certament que ho pot ser, tan cert com el fet que els autors no són pas els únics que ho creuen.</p> <p>Sí que ho és de seriós. També és susceptible d'ésser tractat amb lleugeresa, dogmatisme i superficialitat.</p>
<p>La nostra feina trascendeix allò que exclusivament seria l'exercici d'una habilitat o aptitud</p> <ul style="list-style-type: none"> • Els monitors sempre «fem» moltes coses... però cap d'aquestes coses, per si mateixa, ens defineix. • Els monitors sempre «fem de...» moltes coses... però cap d'aquests oficis no és el nostre. • Mai no serem uns «tècnics en la matèria», encara que necessitem de la tècnica i de la matèria per dur a terme el nostre projecte... 	<p>D'acord.</p> <p>D'acord.</p> <p>D'acord.</p> <p>D'acord. Un suggeriment: no fóra més productiu explicitar quin és aquest projecte que no pas preservar la superioritat dels que «són...» —si és cert el que afirmen els autors que són en funció d'un projecte—?</p>
<p>¿Hi ha una paraula més prestigiosa actualment que «vocació».</p>	<p>No ho sé. Els autors es fan una pregunta però no la contesten.</p> <p>L'article dona a entendre l'existència d'un cos d'elegits, sacrificats a l'altar de la vocació, però no en parla gaire explícitament.</p>

En síntesi, crec que hi ha dues vies que permeten d'avançar en el treball i en la reflexió. Una via és la d'establir unes premisses sòlides i demostrables i desenvolupar-les fins a les seves conseqüències. Una altra via és la de fer-se preguntes pertinents a propòsit de la realitat en la que hom treballa i sobre la que hom vol pensar.

A l'article «Ser monitor» no es segueix cap d'aquestes dues vies. Potser que, les persones que l'han escrit n'hagin seguit una o altra, però a l'article no apareix quin és el seu procés de reflexió: apareixen més conseqüències que premisses ben desenvolupades, apareixen més respostes que no pas preguntes.

Per on pot haver-se produït el procés intel·lectual conduent a les conclusions que se'ns ofereixen és un misteri per a mi. Però el que realment em preocupa no és l'existència de misteris, sinó el fet que aquests vulguin ésser imposats com a dogmes, que es faci servir un to mesiànic, que hom s'acontenti amb afirmacions essencialistes, que es reiteri la referència a la vocació — sense explicar-la — i que, a més a més, se'ns demanin, per a ésser «benvinguts», actes de fe.

Potser en un temps només eren els UNS. Ara són uns i els altres. A mí no m'interessa canviar d'UNS, méstimo més d'ésser en un lloc on hi tinguin cabuda tots.

Això és fàcil de dir, però confesso que, de vegades, em resulta difícil de fer-ho efectiu. De totes passades, opto per seguir fent-me preguntes i per procurar entendre les preguntes que es fan d'altres.

Decididament, no puc viura la professió com un sagrament: fóra poc professional.

Joaquim Franch

<p>Volem que aquesta feina sigui socialment reconeguda i tan digna com qualsevol altra tasca educativa.</p> <p>(segueix un paràgraf extens en el que s'afirma la necessitat que sigui reconegut un àmbit per a l'educació «formal» — es subratlla aquest mot — en el temps lliure infantil i juvenil)</p> <p>S'audeixen tres trets essencials:</p> <ul style="list-style-type: none"> • l'existència d'una intencionalitat clara que hauria de concretar-se en un projecte educatiu «seriós, obert i arrelat al medi concret». • l'existència d'institucions estables, punt de referència al barri o poble, no únicament equipaments, sinó entitats... • l'existència d'educadors formats específicament. 	<p>Se'm torna a suscitar la qüestió de si els autors de l'article es pensen que són els únics que aspiren a la consolidació i al reconeixement social de la seva feina.</p> <p>Per la resta, diria que estic d'acord amb l'essencial del que propugnen tot i que voldria manifestar algunes reserves:</p> <ul style="list-style-type: none"> • en primer lloc, l'èmfasi en el mot «formal»: és una opció, no és pas la única possible ni es demostra que sigui la millor. • en segon lloc, parlar de projectes seriosos, oberts i arrelats sense afegir res més a aquestes expressions de desig equival a dir ben poc. • en tercer lloc, tot i reconèixer que l'aspiració a «l'entitat» necessària a les institucions educatives és una apreciació subtil i suggerent — que sembla traduir una experiència llarga i efectiva —, he de lamentar altra vegada la inconcreció d'aquesta afirmació.
<p>¿Es que hi ha algú que fa de monitor?</p>	<p>L'article arriba ara a l'estadi simfònic.</p> <p>La pregunta és una fal·làcia i els autors haurien de començar contestant-la ells mateixos, o aclarint-se a propòsit de la seva fe en el que estan fent, en la transcendència de la seva feina i en el reconeixement social de la seva tasca.</p>
<p>Evidentment, «fa» de monitor qui no «és» monitor.</p> <p>La qüestió és si vol o no ser-ne.</p>	<p>On és l'evidència?</p> <p>Valdria la pena demostrar si la qüestió és realment aquesta. No es demostra ni s'aporten arguments mínimament coherents en aquest sentit.</p>
<p>Nosaltres tenim un projecte ambicions entre mans... institucionalització.</p>	<p>Els autors no expliquen en què consisteix aquest projecte tot i que n'afirmen alguns dels trets.</p> <p>Allò que afirmen és incontestable perquè no rel·leva el contingut mateix del projecte.</p> <p>l'hom és assaltat de nou pel dubte de si ells són els únics que tenen un projecte ambicions.</p> <p>I, quasi, quasi, hom és assaltat per l'enveja: qui els hi ha donat el projecte? d'on prové tanta seguretat?, on hem d'apuntar-nos?</p>
<p>Per dur aquest projecte a terme no ens serveix qui «fa de monitor». Necessitem monitors que s'ho creguin.</p>	<p>Insisteixo que tinc la sensació que hi ha moltes persones que s'ho creuen allò que fan.</p> <p>És una llàstima que siguin desqualificats per a les empreses més elevades.</p>
<p>Malgrat tot, benvinguts els que FAN DE MONITORS, si volen APRENDRE A SER-NE.</p>	<p>Moltes gràcies.</p> <p>Una pregunta: benvinguts a ón? —és que l'article no ho explica...—</p>